

Van die twee lagere ambtenaren, beiden dus ook ontslagen, nam één (vermoedelijk 'de jonge Hooper', Jackie; 'de oude Hooper', William, zullen wij nog in Londen tegenkomen) in begin '39 contact met de *Abwehr* op; wellicht speelde hij een dubbele rol; in elk geval liet hij zich door de Duitsers betalen.¹

Als hoofd van het *Passport Control Office* was de onbekwame majoor Chidson inmiddels opgevolgd door de man die bij het Venlo-incident een belangrijke rol zou spelen: majoor R. H. Stevens. Stevens had carrière gemaakt in het Brits-Indische leger en was lange tijd verbonden geweest aan de *Intelligence Service* in het noordwesten van Brits-Indië waar het Brits koloniaal bestuur last had met oproerige stammen. Hij was een groot *sportsman*, een groot talenkennner (behalve Frans, Duits en Russisch sprak hij Grieks en minstens drie Aziatische talen) en een groot toneelspeler. Zijn zelfvertrouwen was uitbundig, zijn eerzucht brandend. 'Wie hem aan het werk zag', aldus dr. M. van Blankenstein,

'kon niet anders dan hem bewonderen. Tegelijkertijd moest men zijn hart vasthouden bij de gedachte dat de methoden der Duitsers zo heel anders waren dan die aan de Brits-Indische grens. Hij mocht dan al in Duitsland geruime tijd hebben gestudeerd, de sfeer daar was hem ontglipt.'²

Majoor Stevens (volgens kapitein Olifiers 'een luchthartig persoon'³) was in ons land 'wildvreemd' en door de personeelwisseling die gevolg was van de misdragingen van Dalton, bestond ook het personeel van zijn bureau 'uit wildvreemde lui die geen idee hadden van de Hollandse mentaliteit. Die hebben hier een reeks van stomiteiten uitgehaald.'⁴

Nu moet bilijkerwijs erkend worden dat, in het kader van het *Passport Control Office*, de fouten niet alleen door Engelsen gemaakt werden. De voornaamste functie van het bureau was het verzamelen van militaire gegevens over Duitsland. Voor die arbeid was men in ruime mate aangewezen op de medewerking van mensen die zich vrij in Nederland konden bewegen en, na het uitbreken van de tweede wereldoorlog, ook ongehinderd naar Duitsland konden gaan: Nederlanders dus. Om hen te vinden, te winnen voor de

¹ Proces-verbaal, 24 febr. 1947, van verhoor van H. J. Giskes (Bijz. Gerechtshof 's-Gravenhage, dossier inz. F. A. van Koutrik); Bureau Nationale Veiligheid: Rapport, 27 nov. 1946, van ondervraging van H. J. Giskes, p. 4-5 (Doc I-542).

² M. van Blankenstein: 'De achtergrond van het grensincident op 9 november 1939 bij Venlo', *Het Parool*, 8 maart 1947 (*Eng.*, dl. II b, p. 63). ³ Verklaring, 11 juni 1947, van C. M. Olifiers aan de commissie-Sillevis (Sectie krijgsgeschiedenis, archieven, groep III-1, pak D). ⁴ Getuige T. S. Rooseboom, *Eng.*, dl. II c, p. 513.